

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre 6 frt.
Félévre 3 „
Negyedévre 1 frt 50 kr.

Bérmertetlen levelek csak ismert kezekből fogadtatnak el.

Készítők nem adatnak vissza.

Egyes szám ára 20 kr.

A nyitáskor minden garmond sor díja 20 kr.

ZEMPLEN.

Társadalmi és szépirodalmi közlöny.

(Megjelenik minden vasárnapon.)

HIRDETÉSI DÍJ:

hivatalos hirdetéseknek:
Minden egyes szó után 1 kr.
Azonfelül bélyeg 30 kr.

Kiemelt, díszbetűs a körzettel ellátott hirdetésekért terméérték szerint, minden centiméter után 3 kr. számítottak.

Állandó hirdetéseknek kedvezmény nyújtatik.

Hirdetők a „Zemplén” nyomdájába küldendők.

Adó-szorgalmazó.

Az adószedés megindult. Ezer meg ezer ember él az ország nyakán adóvégrehajtó czimen. Sok millióra felmegy az a pénz, mit ezek az emberek működésükért évenként kapnak és ezt mind az adózó nép fizeti meg.

Kossuth Lajos egyszer, mikor a pénzügyminiszter feje azon fött, hogyan apaszthatná az ország tömöntelen adósságát: azt írta, hogy be kell szüntetni az adó executiót s az erre fordított roppant pénz eltöröl minden hiányt, elegendő lesz minden állami adóság kifizetésére. A kimondott igazság elhangzott s az adóprés mai napig működik.

Vannak társadalmi bajok, miken — ha az állam segíteni nem tud, vagy nem akar — segít a gyakorlati élet maga. A magyar nép jó ösztöne igazán bámulandó, Mily ügyesen s mennyi természetes ésszel tudja és szokta a szegény ember magát kivágni. Ha rossz a felesége s hiában kéri az urakat és a törvényt, hogy válaszsza el, kétfelé osztja maga a mijök van s kezd más életet, más asszonnyal. Nem bírja bevárni a polgári házasságot. Ha megcsalja a kocsmáros s hiába jár panaszolva ide is, amoda is: haza ballag. Betér a haragosához megveri istenesen. Nem győzi bevárni az igazság szolgáltatás végét.

Sok helyen megunták már az adó végrehajtókat is. Ugy tesz aztán a nép, hogy felkér egyet a községi elöljárók közül: látogasson el kivált ünnep- és vasárnapokon a faluban házról házra: a. Kérje az adót s vegye fel hatosonként meg krajczáronként is. Minden ember tudja már, hogy adót kell fizetni. Hogy az adóból telik ki az ország háztartása.

TÁRCZA.

Magyarország gyógyvizeiről, azok értékéről s értékesítéséről.

Dr. Chyzer Kornél, megyei főorvosunk a magyar orvosok és természetvizsgálók debreczeni bezáró közgyűlésén tartott közérdekű előadásának kivonata.

2. Fürdőtulajdonosaink második sarkalatos hibája az, hogy ők azt akarják, miszerint nekik a természet adta kincsek jövedelmezzenek a nélkül, hogy ők úgy mint a külföldiek a megfelelő tőkét és pedig nagyokat befektetnék e természeti kincsek körül.

Sajátságos circulus vitiosusban forgunk mi e téren.

A fürdőtulajdonosok azt mondják: fogunk mi tenni csak jöjjenek vendégek. A vendégek meg azt mondják: szívesen megyünk mi magyar fürdőbe, csak tegyék meg a fürdőtulajdonosok mind azt, mit mi a külföldi fürdőkben pénzünkért kapunk s élvezhessük itthon azt a gyógyuláshoz szükséges nyugalmat, a mit külföldön élvezünk. S itt az igazság és méltányosság a vendégek részén van.

3. Fürdőink harmadik nagy s a vendégeket elijesztő hibája a drágaság. Ez sokkal ismertebb tény, semhogy azt illusztrálnom kellene.

S ez ma sokkal érzhetőbb mint régebben. Hajdan, midőn a külföldre való ut sok nehézséggel járt és sok pénzbe került, számba lehetett venni az uti költséget s ez kiegyenlítette a külföldi fürdő olcsósága s a belföldinek

De sok a dolog. Elfeledik azt a tartozást. Aztán felgyül sokra s kész a veszedelem.

De ha van egy ember, a ki nem restelli, a kinek kötelessége is, időről-időről emlékeztetni; kérni azt, a mi az országnak kell: úgy kifizetgeti az adózó polgár e nemű tartozását, hogy jó formán észre sem veszi. Ki győzné azt jegyezgetni vagy emlékében tartani, hogy febr. 15., máj 15., aug. 15. és nov. 15-ike az a nap, a mikor törvény szerint mindenki tartozik évi adójának egy-egy negyedét okvetlenül beadni!?

Ugy tesznek tehát a praktikus községek — és így kellene tenni mindenkinek — hogy az adószedő községi elöljárónak kötelességévé teszik az adófizetés szorgalmazását. Egy lisztával jár minden alkalmas időben az illető — a ki tudja: hol van és mikor van pénz — s oda jegyzi a neve után kinek-kinek a mit törlesztett. Így takarít meg az illető község évenként 5—600 frtot a lakosoknak, a mi csak tíz évet véve fel, 5—6000 frtot teszen.

Nem azért ad az isten és a becsületes szorgalom jó termést, hogy azt a végrehajtókra pocsékoljuk el; hanem azért, hogy megbecsüljük; a felesleget jöhető rosszabb napokra félre tegyük.

A német sok dologban nagyon okos. Ilyen a gazdálkodásban is, Azt mondja: minden jó gazda házában négy fillérnek kell lenni. Egy a napi szükségre, egy a befektetésre, egy a lamizsnára és egy tartalékra. Ebben a német gazdának nagy igaza van; ebben már valóságban követnünk kellene őket.

drágasága közti különbséget. — Ma, midőn mindenhová könnyen, gyorsan és olcsón eljuthatni, — e különbség érezhető és nagyon feltűnő.

Másrészt azonban a közönség is e téren a tulságba megy és azt követeli, hogy a fürdőben olcsóbban élhessen, mint például idegen városi szállóban, melynek berendezése egy évben 12 egész hó alatt jövedelmez, míg egy fürdő berendezési tőkéje 8—9 hónapon át improductive hever — s némelyek még olcsóbban szeretnének élni mint otthon.

4. Fürdőink negyedik főhibája, tulajdonképpen inkább szerencsétlenség a hazára nézve, hogy t. i. ritkán van meg a megfelelő összeg, mellyel ez intézetek versenyképes helyzetbe volnának hozhatók.

Ugyanis gyógyvizeink v. dúsgazdag nagy urak, vagy testületek és községek, vagy pedig magánosok tulajdonát képezik; államunk alig bir 2—3 fürdővel. Ezek egyike a mehádiai Herkules fürdő példányszerű minden tekintetben; — de ezt a régi határvidéki katonai kormány tette azzá. Gyógyvizeink tulajdonosainak első csoportja a főurak, néhányuk (például a Margitsziget, Pöstyény, Trencsén Teplicz tulajdonosainak) kivételével, többnyire nem gondolnak azon jövedelemmel, melyet ily intézet, hová százazreket kellene befektetni, jövedelmezhetne. Ők ritkán hajlandók tőkéknek ilyenmü befektetésére.

Pedig vehetnének példát a magasból, József főherczeg ő fenségétől, ki hazánk gyöngyét, fővárosunk díszét, a kies Margitszigetet nagy áldozatok árán hozta létre, s tartja fenn. Köszönet neki a jópéldáért a haza s a szenvedő emberiség nevében.

Gyógyvizeink tulajdonosainak második csoportja a holt kéz és a községek, szintén nem

Próbáljuk meg magyar gazdák! A dártdókból, a szükségtelen kiadásokból, a vásárokra járásból lejjebb hagyva, éljünk rendesen, okosan s tartsuk meg a háznál a háztartás négy fillérét: szükség-, befektetésajándék és tartalék fillért.

Az állam kiveti az adót, sokat kinlódnak, hogy igazságos legyen. Ezért van az adó-kivető bizottság, az adófelszólamlási bizottság, az illeték szabó hivatal stb. stb. de nem gondoskodik kellőleg annak beszédéről. E tekintetben az ország zöme, a nép, olyan mint a gyermek. Nem elég neki a leczkét felhagyni; hanem emlékeztetni, ösztönözni kell a tanulásra s esetleg fel is kérdezni.

Ha nincs állami közeg adószorgalmazás, legyen községi ilyen hivatalnok. A nép, ha egyebeken tud, tudjon ebben is segíteni magán.

Viski K. B.

Sorok a felvidékről.

Végződik s kezdődik az aratás. Az országban csak a felvidéki nép a szerencsés, mert kétszer arat. Csakhogy először másnak s azután magának. Julius első napjaiban kipusztulnak a falvak; az alföld „uj földes urai”nak élelmes ágensei egy pár héttel azelőtt bejárják a községeket, szerződéseket csinálva a kepesekkel, ők kapnak a legkönnyebben, mert kitudták e szegény tudatlan nép bibéjét, mely nem a kepe részre vagy a termés minőségére fekteti a fősulyt, de a szalona- és pályinkára. »Mult évben, ugymond a raffinirt agens, Degenfeld vagy Károlynál kapatok 3 font szalonát s 3 liter pálinkát, én mindkettőből négyet adok.« Felcsapnak a »nagyaságos« urnak, ki rendszerint lábtyü művész vagy ollós-

előnyös föltétel fölvirágztatásukra. E tekintetben Balaton-Füredünk szerencsés kivételt képez. Ily testületek többségénél rendszerint hiányzik azon érzék, hogy tulajdonuk ezen ágát, a mai kor igényei által követelt állapotba helyeznék. De hiányzik sokszor a megfelelő töke is s a kezelés is költséges és nehézkes; a jövedelem pedig nem közvetlenül folyik be az egyesek zsebébe.

Ha tölem függne fürdőink sorsa, az ily tulajdonosokat törvényileg köteleznék gyógyforrásaink és fürdőink eladására és pedig azért mert:

Csakis gyógyvizeink tulajdonosainak harmadik csoportjától, vagyis olyanoktól a kik vagyonukat maguk kezelik, várok én jobb jövőt forrásaink és fürdőink számára, csskhogy nem ezen nemzedékben.

A mi korunkban hazánk még igen kevés embert tud fölmutatni, ki, ha százezer forinttal rendelkezik, azt vállalatba s üzletbe fektetné. Ily összeggel nálunk már birtokot szoktak venni, nem pedig mások s kivált szeszélyes és követelő betegek szolgálatába állani. Pedig igen sokat meg kell tenni annak, ki egy gyógyhelynek hírét meg akarja alapítani s beöle lehetőleg nagy hasznót huzni.

Rozzant ajtójú, kopott falfestésű, hiányos butorú, szalmazsák és ágnyemű nélküli szobák, melyekbe este megérkezve, még gyertyáról is a vendégnek kell magának gondoskodni, s ezért még többet fizetni mint egy elegáns fővárosi szállóban, a mily calamitásokkal legtöbb kissebb honi fürdőben találkozhatni, ez már nem felel meg a mai kor fokozott igényeinek.

5. Már Fürdői Lapjainkban (1868.) bucsuszózatképen felhívtam hazánk gyógyhelyei tulajdonosainak figyelmét annak szükségére, mit az 1876. XIV. t. cz. 101. §-a elrendelt t. i. hogy:

Mai számunkhoz egy fél iv melléklet van csatolva.

tészettan, könyvvitel, közgazdaságtan, gyakorlati mértan. Az elméleti tárgyakat tanítja 4 rendes és egy segédtanár. A gépszemélyzet áll 4 egyénből, a kik közül az egyik a géplakatosságot, másik a műasztalosságot, harmadik az öntést, negyedik a gépkovácsmesterséget tanítja. Felvétetnek tanulókul, a kik 14 évet betöltötték s a 22-öt meg nem haladták s vagy az algymnasiumot vagy az ezzel egyenértékű tanintézetek valamelyikét elégséges sikerrel végezték. Az iparos osztály elemzésére mellékesen említjük meg, hogy a múlt évi összesen 49 tanuló közt csak 8 iparos fiú volt, a többi jobbadán intelligens ember gyermeke. A tanulóra váró kiadások ezek: Tandij felvéneként 10 frt, beiratási díj egyszer mindenkorra 5 fr. A tandij alul jeles és szegény sorsu tanulók a tanári tettelet ajánlata alapján a miniszterium által felmentetnek. A legszükségesebb tankönyvek az első évben körülbelül 6 frtba kerülnek. a rajzoláshoz tartozó eszközök 11—13 frt. — szállás és teljes ellátás egyszerű, de elfogadható minőségben, havonként 13—14 frt, — minden tanulóknak durva vászonruhában kell a munkára megjelennie, melyet öltözeté fölé vesz magára. Ilyen öltözet ára 3—4 frt. Ennek hiányában azonban egyéb ócska ruha is használható. Ezen kiadások ellenében a kézi munkából folyó jövedelemben a tanuló is részesítettik úgy, hogy egy jeles és keveset mulasztó tanuló 3 év alatt 40—45 frtot kereshet, mely összeg neki az intézetből való távozásakor kifizetetik. Ezen hiteles adatok szerint tesz a tanuló 3 évi költsége, levonva saját keresetét, mintegy 400 frtot, tehát egy garassal sem többet, sőt valószínűleg kevesebbet, mint a mennyibe a gymnasiumi 3 év a legolcsóbb iskolában kerül, azzal a különbséggel, hogy míg a gymnasiumban töltött 3 évre még sok évrnek és sok költségnek kell következnie, hogy az ember valamilyen kenyérhez juthasson, addig a kassai ipar-iskolában töltött 3 év biztos és örökös kenyeret ad a szorgalmas tanuló kezébe.

(Megyei tisztviselők nyugdíj-intézete). Zemplénmegye tisztviselői kara, egy a központban tartott értekezleten már régebben elhatározta: hogy Aradmegye példájára nyugdíj intézetet állít fel, egyidejűleg dr. Chyzer Kornél m. főorvos elnöke alatt egy bizottságot küldve ki az alapszabályok elkészítésére. Az alapszabályok most már elkészülvén, azok megvitatása s elfogadása céljából az alispán f. hó 11-ére összehívta a tisztviselői kart, mely a további teendők felett is végleg határozni fog. Ugy tudjuk: hogy az értekezlet az alapszabályokat a megye bizottsági gyűléséhez is befogja terjeszteni s a humanus intézmény érdekében nem kérelmez egyebet, mint azon határozat kimondását: hogy e jótékony intézményhez való csatlakozásra a megyei tisztviselői kar minden tagja kivétel nélkül kötelezve legyen. A végleg elfogadott alapszabályokat lapunk közlébb fogja hozni

(A rendőri zárórák) megtartása iránt pár hét előtt kibocsátott „szigorú rendelet“ az idő folyamán annyira megszelídült, hogy ismét egész éjszakákon folyik a dobzódás és tivornya a kávéházaknak csufolt le- és bebujokban. Ugy lát-

szik: hogy a hatóság az egyszer alkalmazott bíróságollal kiadta mérgét s most megint behunyja szemét egy jó darabig és pihen, mint aki magát szokása ellenére megerőltette. Hát az a kávéházi kasszírnököt elpusztító erős közíg. bizottsági határozat hol feneklett meg? Mert ám élnek ők és virágoznak folyvást, a hanyatló közérkölc nagyobb dicsőségére. Miskolcz város tanácsa közelébb szintén hozott ilyenféle ügyben egy határozatot, de azon melegeben végre is hajtotta azt. Itt — amint fülhegygyel halljuk — a megsértett személyes szabadság nevében birtokon belül „meg-epellálták“ a drakói határozatot, minek folytán mármost azon csokolni való anomalia állott elő: hogy az illetők még az orvosrendőri felügyelet alól is kibujhattak. Adataink vannak arról, hogy e kávéházak egyikében közelébb egészen gyermek emberek mulattak sakik látták, megbotránkoztak az incselkedésen, melyet velök szemben a kávéházi nők elkövettek. Ilyen fáinul megy a dolog Ujhely városában.

(Uton utfélen) hangoztatjuk az ipar nemzetgazdasági fontosságát, de minél kevesebb az, amit e nagy jelentőségű eszme gyakorlati kivitelére elkövetünk. Irigyeljük más államok gazdagságát, de nem tudunk menekülni bizonyos arisztokratikus hajlamoktól s még mindig méltóságunkon alulnak tartjuk a módot és eszközt, melyekkel amaz irigylett gazdagság leginkább elérhető. E pár sor illusztrációjára etég legyen annyit mondanunk: hogy a „Zemplén“ nyomdájának könyvkötészete, a 11 ezer lakost számláló Ujhelyben, minden annonceirozás dacára sem tud kapni oly jóra való tanoncot, a ki e nevezetes iparág elsajátítására száná magát. Hogy „uri ember“ nek a háta még mindig borsódzik a gondolatlól: fiát iparosnak nevelni, ezen még nem is igen csodálkozunk, de mikor azt látjuk: hogy a tehetősebb iparos osztály is elvonja gyermekeit a reális pályától, mely neki független jólétet biztosított: a helyzet és viszonyok magaslatára emelkedni nem tudó beteges gondolkodásnak mondhatjuk csak. Ily princípiumokkal teremthetünk még egyszer olyan szellemi proletariátust, mint a minövel már birunk, de aztán hagyjunk fel holmi „védvámok“ felállítására célzó ábrándokkal is; mert minden neveléses dolog mellett is legnevelésesebb az erő nélküli erőlködés.

(Az új 100 frtos) bankjegyet még a geschäft emberét is rászedi. A legközelebbi vásáron egy izr. kereskedő tíz forintot helyett százszal fizetett egy vidéki atyáfnak, a ki a százzal — hasonlóan tizesnek gondolva — annak rendje és módja szerint zsebre vágta, — kevés vártatva azonban az atyafi is vásárlásokat tett s a százzal, melyet folyvást tizesnek tartott, tuladott. El lehet erre is mondani, hogy „inter duos litigantes, tertius — gajdos.“

(Az utca-seprőket) is kénytelenek vagyunk tollhegyre venni, mert teendőiket nem úgy, illetve nem akkor végzik, a mikor végezniök kellene. Délelőtt 9—10 órákor seprik a legnépesebb utcákat is, a mi a nagy közönségnek valóságos paprika az orra alá, lévén a jőféle utcai por olyan prűszköltető szer, mint akár a szegedi

paprika. Nem tudjuk, hogy utasítás-e ez, vagy utasítás hiánya, elég az hozzá, hogy az utcákat kora reggelként kellene söpörni, midőn azok még kevésbé népesek s ez az utca-seprők kényelmén aligha változtatna, a rend mellett pedig mindenesetre hangosan beszélne.

(Zureich Károly) miskolczi fényképész — mint mai számunk idevágó hirdetésnyéből is olvasható — már csak négy napig időzik körünkben. A kik tehát levétetni óhajtják magukat, azt a jelzett idő alatt még mindig megtehetik.

(Révész Imre) táncz tanító, táncz-iskoláját már a jövő csötörtökön kezdi meg — mint már jelezve is volt — a „Karolina“ növevelde e czéla átengedett termében. Kivánatra — házaknál — külön órákat is ad.

(Klein Jenő) fényképészünk tudatja az itteni közönséggel: hogy M.-Szigetről, hol a kiállítás ideje alatt és utána is hosszabbban működött, f. hó 20-án hazaérkeztek.

(A napokban történt,) hogy két tekenő készítő oláh a „longi“ fáradalmak után beállított a „Gyilkos“ korcsmába, a hol is a jőféle „krumpli-pálinka“ fogyasztásához a két ember derekasan hozzá látott. A sok jónak azonban rossz vége lett, mert összekaptak szabadságos honvédekkel s egyikök nehéz sebbel maradt a csataterén s kórházba szállítottatott, honnan azonban — bár nem volt még teljesen felgyógyulva — kiment s most — mint halljuk — aligha életben marad; a másik azonban a verekedés alkalmával tanácsosabbnak látta kerekét oldani s a Long felé tartva hol t. i. a tekenőt készítgették, csolnakra kapott, mert ekkor a Long viz alatt állott; de bizony nagy volt az oláhnak a feje az itálnak miatta, kibukott a csolnakból s befult a vízbe. Hulláját csak harmadnapra találták meg.

(Legyes-Bényéről) írják lapunknak: miszerint ott f. hó 7-én reggel tűz ütött ki; a falu népe nyomban talpon volt és sietett a vész színhelyére. Buzgalmának köszönhető, hogy mindössze is csak egy ház, Margitay ottani birtokosnak cselédháza égett le, dacára a temérdek gyuanyagnak, mellyel most aratás után valamennyi udvar el van halmozva.

(Közelebbi országos vásárunk) bár tulnépes volt, mindamellett sok panasz van ellene s különösen a marhavásár nem felett meg a hozzáköött igényeknek. A kínálat nagy volt, ellenben a kereslet csekély, mely körülménynek oka leginkább az ideí szük takarmány természetben keresendő. Érdekes tudni: hogy e vásárra felhajtott marha és loállomány, hivatalos kimutatás szerint, mennyiség és minőségre nézve állt: 50 db. hizott, 80 db. félhizott s 600 db. vonó munkás ökörből. Tehén volt hizott: 35, félhizott 260, fejős bika meddő 470 db. Egy két éves üsző vagy bika létszáma 290. A lovak osztályozási számaránya: anyakancza 125, mén 3, herélt 360, egy, két éves csikó 90 db. Hizott sertés 18, anyakocza 37, egy éves malacz 90 db. Értékre nézve: egy pár hizott ökör 600 klg. 380 frt; félhizott 500 klg. 260 frt; hizott tehén egy pár 450 klg. 250 frt; félhizott, 400 klg. 180 frt.

ellen akkor, midőn azt a sok külföldi ásványvizet rendelí, melynél jobb belföldieket olcsóbban itathatna betegivel.

Pedig ha számba vesszük, hogy a mai kor iránya s mondjuk ki divatja mellett, hol nyáron mindenkivel, ki fürdőre nem mehet, ásványvizet itatunk; az ily uton külföldre vándorló összegek évenként százazrekre rúgnak — s ennek már igazán csak mi orvosok vagyunk okai.

Mert ha lehet is s van is kifogásunk a magyar fürdők nagy részének rendtelensége, drágasága, kizárólagos társadalmi viszonyai, rosszul berendezett fürdőháza, hiányzó gyógyeszközei sat. sat. ellen: — a palaczkozott ásványvizen mindezek már csak nem érezhetőek!

No de legyünk méltányosak s ne okoljuk a fiatalabb orvosi nemzedéket kizárólag oly hibáért, melynek nem ő egyedül az oka. Oka ennek részben hiányos orvosi irodalmunk is.

Fentebb már mondtam, hogy csak két számba vehető magyarországi balneológiánk van, de magyar balneoterapiánk, mely elsősorban a magyarországi ásványvizekre és fürdőkre volna tekintettel, egy sincs, mert Braunnak „a gyógyviztudomány rendszeres tankönyv“vét, melyet a m. orv. könyvkiadó társulat, tagjai számára lefordítottatott, csak német könyvnek mondhatjuk magyar nyelven.

S valóban nehéz dolog is satyrát nem írni oly magyar balneoterapiáról, mely 584 lapnyi terjedelme mellett tíz magyar és egy horvát ásványvizet említ csak, *összesen nyolczvanhét sorban*, melyből Budapestnek négy betű jutott.

Nem is tudom elképzelni, hogy miképen állhatta meg a fordító, hogy legalább csillag alatti jegyzetekben oda nem tette, az illető helyeken, a megfelelő magyar ásványvizeket és fürdőket. Ha tehát ily könyv után indul a magyar

orvos, természetes, hogy akaratlanul is megszokja a külföldi ásványvizek neveit s azok rendelését.

S ki még egyéb külföldi balneológiát és balneoterapiát olvas, az még a mondottnál is kevesebbet talál bennök, a magyar ásványvizekről és fürdőkrol.

Ez tehát oly hiba, melyért hiányos orvosi irodalmunk, de még inkább a kormány felelős.

Mert irodalmunk sanyaru viszonyai mellett, maholnap már szépirodalmi munkának is alig akad kiadója; orvosi tudományos munkának kiadására pedig már épen senki sem vállalkozik, s azért még a hiányt pótló munkák is, csak ugy láthatnak nyilvánosságot, ha kiadásuk támogatásban részesül. Ha tehát ez ügyet nemcsak közegészségi, de nemzetgazdasági szempontjából is fontosnak elismerik, — ugy morális kötelessége akár a kormánynak, akár az akadémiának, vagy a természettudományi társulatnak azon lenni, hogy a magyar ásványvizekrol koronként hü, kimerítő, a tudomány mai állásának megfelelő szakismerettel, kritikával s a mennyire lehet helyszini szemlék alapján összeállított kimutatás, illetőleg leírás lásson napvilágot és pedig ne csak magyar, de német és franczianyelven is;

Ez eszmén nem is új; csirája el van már vetve a nemzetközi statistikai congressusok talajába, s már ezen congressus IX-ik Budapestet tartott ülésén, hol az ásványvizek és fürdők nemzetközi statisticiájának szükségére először kimondatott, el lett határozva és fogadva azon minta, mely szerint ezen adatok gyűjtendő, összeállítandók s 5 évenként kiegészítendő és közlendők volnának.

(Vége köv.)

CSARNOK.

Tizenöt bohózat.

(A budai szinkör igazgatója által hirdetett 500 aranyos bohózáti pályázat eredménye).

A hogy Rákóssy Jenő megírta az ő „Székházia k-ját”, azt gondoltam, végre-valahára találkozom egy jó bohózáttal és ezt joggal gondoltam, vártam, mert Rákóssy Jenőtől, ki a magyar irodalom, nevezetesen a drámairodalom egyik erős támasza, méltán elvárhatta minden ember, de csalatkoztam, mert az csakugyan „bohóság”, mint ő maga is mondja. Idegen elemek, couplék, germán szellem lengi át az egészszet és csakis arra alkalmas, hogy egy estét valahogy betöltsön.

„Mukányi” az első „A peleskei nótárius” óta, amelyet méltán megillet a bohózat elnevezés, ámbátor, hogy Csiky Gergely azt vigjátéknak nevezi, pedig annak még egy szikrája sem lelhető fel benne legjobb akarattal sem. De még „Mukányi” sem áll azon a színvonalon — mint eredeti bohózat, — a melyen „A peleskei nótárius” áll.

Azóta még nem találkozott ember, a ki annak elibe állt volna.

Az újabb bohózatok és a színművek komikus alakjai nem egyebek az igeden elem nevetéséssé tételénél.

Francia, német vagy tót ember magyarul akar beszélni, mely elég mulatságos jelenetet adhat, de nem elég arra, hogy kielégítse a bohózat vagy komikum lényegét.

Nem ez a bohózat célja.

Neveltségessé tenni társadalmi hibát, kiját-zani a hibás elvekkkel ellátott egyéneket, megbuktatni a kor felszeregeit, pellengérré állítani az uralkodó rög-eszmét, ez a célja.

A bohózatnak is legyen morálja.

A bohózat a legnehezebb drámai műfaj, még a népszínműbe is csak rutinizott író tud jól komikumot alkalmazni.

Csiky ebben a tekintetben mester.

A legdrámaibb jelenetet fűszerezi komikummal és a mikor a közönség szeméből a könyv már megindul, akkor állitattja meg azokat, a könnyecseppekbe örömet csepegtet, a borus arcokat mosolylyal látja el és ez egy megmagyarázhatlan kellemes érzés; a komikum erősebb hatással bír és úgy esik az embernek, mint nagy szomjúságában egy pohár friss víz.

Csiky tudja a komikumot ügyesen felosztani, helyesen alkalmazni.

Tizenöt bohózat feküdt előttünk.

Többet vártunk, mert a legújabb mánia a — drámaírás, éppen úgy mint még nemrégibe a költemény írás.

De ez a 15 is elég volt, mert nagyobbbrése ezeknek is csak szárnypróbálgatás és hivatlan beleavatkozás volt; azért még sem volt olyan meddő, mint a mult évi népszínmű és akadémiai pályázatok.

Volt közte néhány, mely figyelmet keltett.

„A járom kerülők”, biztos kéz műve, cselekvénye egészen új téren mozog, színpadi formával, elég rutinna, technikai ügyességgel megirt mű. Meg van a belbecse is.

Meséje egy a társadalomban nagyon elharapódzott hibát tárgyal, gyors kidolgozással, telve mulatságos epizódokkal és komikus helyzetekkel. Alakjai consequensek, természetesek és ami fő rokonszenvesek. Szerzője a színpadiismeret teljes tudatában van és ezzel a darabjával megmutatta, hogy a magyar talaj is elég anyagot szolgáltat a bohózatok megírására, a magyar alakok is alkalmasak a komikumra. Ez volt a

legnagyobb intelligenciával megírva. Mellette áll: „A furcsa parasztok”. Inkább külső jó tulajdonságai ígérnek színpadi sikert, mert meséje nagyon sovány és keveset tartalmaz, de a kidolgozás formát adott neki és képességet a színpadra. Az első és második felvonás jóval felülmulja a harmadikat, mely nagyon vonatott; ezen azonban a vörös plajbás segíthet.

Utána: „A nyárspolgár” és a „Szobaciczus” következnek, melyek szintén színre hozhatók, de kevés remény van ahhoz, hogy valamire mehessenek.

„A kukovai pék” ben szintén van egy két hely, amely jobb a rosznál, de színpadra még nem érett meg.

Egyelőre nem szólhatunk többet a darabokról, miután a jobbak színre kerülnek, de annyit mégis megjegyezhetünk, hogy az első négynek írói megérdemlik a buzdítást a jövőre nézve és különösen „A járom kerülők” szerzője valaha kitünő darabokat fog szolgáltatni a színház számára.

Darvas Aladár.

Vasúti menetrend

a magyar éjszakkéleti vasúti vonal sátoralja-ujhelyi indóházánál.

Érvényes 1880. októberhó 15-től.

A vonat	Reggel		Este	
	indul	érkezik	indul	érkezik
	óra perc	óra perc	óra perc	óra perc
Budapest felé	9 31	—	7 32	6 —
Bubapestről S.-a.-Ujhelybe	—	6 37	—	34
Csap felé	7 07	—	7 42	—
Csap felől	—	8 08	—	6 58
S.-a.-Ujhelyből Kassára .	9 06	—	7 18	—
Kassáról S.-a.-Ujhelybe .	—	6 48	—	7 17
Gácsország felé	6 49	—	—	—
Gácsország felől	—	9 05	—	—
Petrezselyem vonat Kassára	—	—	—	—
minden szerdán és szombaton	3 24	—	—	—

Sátoralja-Ujhelyi

Hivatalos piaci árkimutatás.

1882. augusztus 11-én.

			frt.	kr.
Buza	100 klg.	sulyu	10	50
Gabona	100 „	„	6	50
Árpa	100 „	„	6	70
Zab	100 „	„	6	—
Kukoricza	100 „	„	8	—
Burgonya	100 „	„	1	80
Borsó	100 „	„	16	—
Lencse	100 „	„	11	20
Paszuly	100 „	„	7	50
Köl. kása	100 „	„	13	25
Vaj	1 liter.	„	—	75
Szesz	„	„	—	32
Pálinka	„	„	—	18
Marhahús	1 klg.	„	—	48
Szalona uj	„	„	—	80
Sertés-zsír	„	„	—	88
Széna	méter mázsa	„	2	80
Alom szalma	„	„	—	90
Zznp szalma	„	„	1	30

A bodrogközi Tiszaszabályozási társulat 1882. évi augusztus havi munkaeredménye.

Foglalkozás	Munkások száma naponként	A töltsébe hordott föld mennyiség köbmtr.
1. A Tiszatöltés-emelés, a Leányvár, Ricse, karádi töltéseknél, földmunkások és nap-számok	540	254580
2. Bodrogöltés-emelés a Sárospatak, Bereczki töltéseknél földmunkások és nap-számok	450	296943
3. Földmunkások a csatornánál	580	—
4. Bányászok, kőtörők, kőművesek, nap-számok a Szerdahelyi, bányában és parterődtéseknél	30	—
Összesen	1600	551523

S.-a.-Ujhely %/10 1882. Látta **Diószeghy János**, társ. alelnök

Felelős szerkesztő és kiadó laptulajdonos

BORUTHELEMÉR.

Főmunkatárs: **FARKAS BERTALAN.**

Hirdetmények.

A tokaji királyi közjegyzőtől.

112. ügyszám.

1882.

Árverési hirdetmény.

Alulírott Ambrózy Antal tokaji királyi közjegyző által ezennel közhírré tétetik, miszerint Weisz Márton és Weisz Farkas tokaji lakos, kereskedők megkeresése folytán — 900 métermázsza buza, — mely állitólag Harangi Sándor miskolczi terménykereskedő által megvásároltatott s mely a tokaji magyar királyi államvasuti állomáson van elhelyezve s állitólag Harangi Sándor kára és veszélyére lesz elárverezendő, a kereskedelmi törvény 352. illetőleg 347. §-a alapján, a helyszínen, vagyis a tokaji vasutállomásnál 1882. évi szeptemberhó 13-ik napjának délelőtti 10 órakor el fog árvereztetni.

Miről a venni szándékozók ezennel kiértésittetnek és meghívotnak.

Kelt Tokajban, 1882. évi szept. hó 6. napján.

Ambrózy Antal, kir. közjegyző.

Alulírott azon oknál fogva, mert raktáromat jövőre tetemesen megnagyobbítom a

jelen nyári évadra szóló

nagyválasztéku férfi-divatcikket, nevezetesen: saját készítésű fehér és színes férfi ingeket, lábravalót harisnyákat, zsebkendőt, legújabb divatu nyakkendőket, nap- és esernyőket, séta-botokat, illatszereket, por- és esőköpenyeket, utazótakarókat és plaideteket stb.

meglepően olcsó áron végeladom

Bátor vagyok tisztelettel kijelenteni, hogy ezen elárusítás nem a szokásos név szerinti végeladás, — mely közönséges reclamnál nem egyéb, — ellenkezőleg alkalma nyilik a nagyérdemű közönségnek az árak tényleges leszállításáról meggyőződni. 6—10

Vidékre: Ingklemintákkal bérmenté szolgálók és megrendelések pontosan eszközöltetnek.

KARIKÁS LAJOS

fehérenemű és férfi divatárú-üzlete

Budapestben, V., Dorottya-utca 3. sz.

A közkedveltségű

krakói cserépkályhákból

ez idén is a legnagyobb választásra berendezett

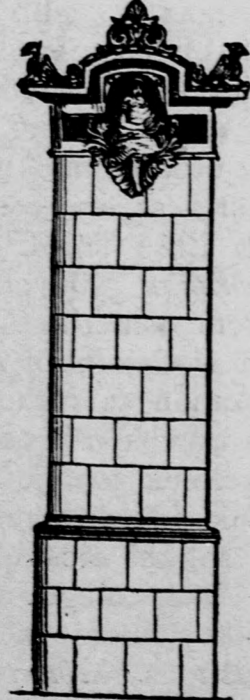
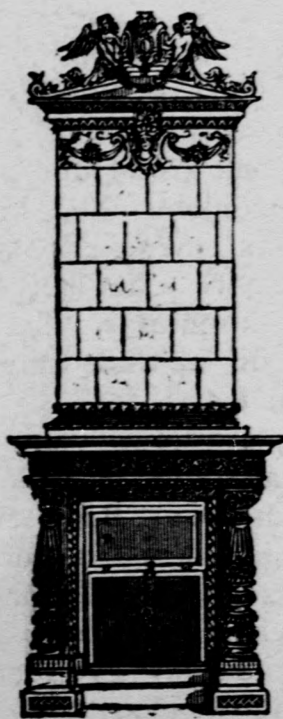
FŐRAKTÁRT

tartván, van szerencsém azokat, a nagyérdemű közönségnek ajánlani.

LINKESCH SAMU ÖZVEGYE

vasüzlet Eperjesen.

Képes árjegyzék kívánatra bérmentve.

Aranyérem.

Fényképészeti jelentés.

Alólírott tiszteletel tudatom a n. é. közönséggel, hogy folyó hó 30-án ismét S.-a.-Ujhelybe jöttem és még csak

nehány napig fogok itt működni.

Ennélfogva tisztelettel felhívom a nagyérdemű közönséget, hogy mindazok, kik

igazi művészeti kivitelű fényképeket

Műtermemben készülnek **művészeti kivitelű fényképek**, vizitkártya nagyságtól életnagyságig, úgy színezve is, nagyítások és másolatok mindenféle képek után; épületek, tájképek, óhajtanak, szerencsétlenség ezen idő alatt becses látogatásukkal.

ugyszinte a műértényes **Chromo-fényképek** (színezett üveg képek) és árnyképek, melyeket oly sikerrel itt még egy fényképész sem készített, a mit igazol az is, hogy **Ő Felsége a király által aranyéremmel tüntettem ki.**

Kérem tehát üzletemet fel nem cserélni a számos utazó fényképészekével, annál is inkább, hogy minden kép jóságáról, **tiszta kidolgozás és élethű hasonlatosságáról kezeskedem** és olyan kép, mely nem sikerült, ki nem adatik; minden igyekezetem pedig oda irányul, hogy az eddig szerzett jó hírnevem tovább is fentartsam.

Kis gyermekek is a legsikerültebben vették le.

Nagyobb csoportképekért; egyetek és iskolák számára, lehető jutányos árt számítok.

Felvételek a legborultabb időben is a legnagyobb sikerrel reggeli 8-tól esti 6 óráig eszközöltek.

Felvételi helyiség: Kazinczy utca t. Schön Izidor ur házában.

S.-a.-Ujhely, 1882. augusztus 27.

Teljes tisztelettel:
ZUREICH KÁROLY,
fényképész.

Legjobban osztályozásra alkalmas!

Eredeti Mayer trieur

25,000 gép használatban

A gyári jelvény kívántassék

30 MEDAILLEN

Grosmann J.

váci Körút 76. **BUDAPEST** váci Körút 76.

T. K. 4222. Ikt. sz.
1882.

Hirdetmény.

A S.-a.-ujhelyi kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság részéről közzé tétetik: miszerint az első magyar gácsországi vasut vonala számára az alább megnevezett határokon kisajátított területekről elkészített összeírás, térkép és egyedi kimutatás hitelesítésére a helyszínére a következő határnapok tüzetnek ki, úgymint:

1. Mihalyi községre nézve 1882. októb. 16-án d. e. 9. óra	a l.-mihalyi
2. Velejte „ „ „ „ „	lindóháznál
3. Isztáncs „ „ „ „ „	11 (supori meg-
4. Upor „ „ „ „ „	11 állóhelynél
5. Terebes „ „ „ „ „	d. u. 3 a terebesi-

Az érdekeltek felhivatnak, miszerint netaláni észrevételeiket a fennebbi határnapon a bizottság előtt előterjeszszék, különben a kisajátítás és a felvett térfogat, ugy a feljegyzett szolgálmak s jogosultságok iránti kifogásaik többé tekintetbe nem jöhetnek.

Egyuttal felhivatnak mindazok, a kik a fennebbi határokon az első magyar gácsországi vasut vonala számára kisajátított területekért járó és az egyedi kimutatásban kitett kártalanítási összeg mennyiségére nézve ellenvetéseket tenni akarnak, vagy ezen összegre bármi cím alatt igényt tartanak: ezeket 1882. évi októberhó 30 napjáig ezen telekkönyvi hatóságnál annál bizonyosabban bejelentsék, mint-hogy a később jelentkezők észrevételeire s igényeire semmi tekintet nem lévén a kisajátítási és kártalanítási összeg annak és azon mennyiségben fog kiadni, a kinek nevére és a mely összeggel az az egyedi kimutatásban ki van téve, a bekebelezett vagy fölülkebelezett tételek pedig ezentul a kisajátított területről hivatalból le fognak töröltetni.

Az összeírás, térkép és egyedi kimutatás a telekhivatalban betekintheők.

Kelt a s.-a.-ujhelyi kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóságnak 1882. évi augusztus hó 25-én tartott üléséből.

Sziráky Barna,
kir. tszéki jegyző.

2-3

Hunyor Sándor,
h. kir. tszéki elnök.

321. K. B.
553.

Zemplénmegye alispánjától.

Hirdetmény.

A bodrogközi ármentesítő és vízszabályozó társulat belviz csatornájához Sárospatak község határában szükségelt földterület kisajátítását a nagyméltoságu m. kir. közmunka és közlekedési ministerium f. évi júliushó 5-én 21618. sz. alatt kelt kegyes intézvényével elrendelvén, annak foganatosításával az 1881. évi XLI. t. cz. 33 § értelmében s a megyei közigazgatási bizottság fenti sz. alatt kelt határozatához képest Évva András bizottsági tag elnökle alatt id. Farkas Lajos, Hlavathy János és Fűzy Kálmán bizottsági tagokból alakított küldöttséget bízom meg; az eljárás határidejül pedig f. évi szeptemberhó 18-ik és következő napjait a helyszínére tüzőm ki.

Mely helyen és időben való megjelenésre az összes érdekelt felek azon kijelentéssel hivatnak meg, hogy az eljáró küldöttség a kisajátítási terv megállapítása felett az érdekeltek megjelenése nélkül is érdemileg fog határozni.

S.-a.-Ujhely 1882. augusztus 29.

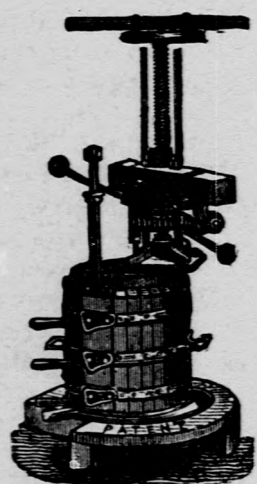
Matolai Etele,
alispán
mint a közig. bizottság h. elnöke.

2-3

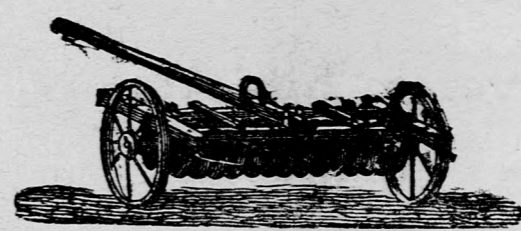
Csemege szálló eladás.

A chasselas fehér és piros ropogós természetű gyöngyszőlő-fajok, a muskatalal teljesen megérvén, puttonja 5 frt, métermázsája 25 frt. Venni szándékozók Kaufmann Ede utóda kereskedésében megrendeléseiket mielőbb, mivel ez évben kevés van, megtenni sziveskedjenek.

KOÓS KÁROLY.

Általános sorbavető gépeket.
Sorbavető gépeket könnyű szerkezettel.
Szórvavető gépeket.
Rögtörő és gyűrűs hengereket.
Porhanyító- ekéket és lókapákat.
Ekéket és boronákat.
Borsajtókat és szőlőzúzókat.
Szecska- és répavágókat sat. ajánl

FLEISCHER ÉS TÁRSA

gépgyára és vasöntődéje **Kassán** és a Csermelyvölgyben Kassa mellett.
Gépeink, eszközeink és egyéb **gyártmányainkat készletben** tartjuk gyárunkban.
Árjegyzéket és kimerítő **képes jegyzéket** kívánatra bérmentve küldünk.

Bizományi raktár

Kornstein Ignác S.-a.-Ujhely.